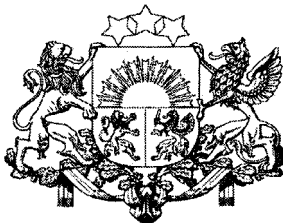

NORAKSTS

Lieta Nr.A43011213
A43-0061-14/1

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā

2014.gada 10.aprīlī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētājs M.Vīgants,
tiesnese Dz. Amerika un tiesnese I.Kaļiņina,

pieņemot pieteicējas SIA „Profesionālās izglītības, tālākizglītības un eksaminācijas centrs” pārstāvim /K.H./ un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Konkurences padomes pārstāvim /M.B./

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu SIA „Profesionālās izglītības, tālākizglītības un eksaminācijas centrs” pieteikumā par Konkurences padomes 2013.gada 18.janvāra lēmuma Nr.3 (protokols Nr.4., 2.§) atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Pamatojoties uz SIA „Profesionālās izglītības, tālākizglītības un eksaminācijas centrs” (turpmāk - PITEC) iesniegumu, Konkurences padomes (turpmāk - Padome) 2011.gada 20.janvārī ierosināja lietu par Konkurences likuma (turpmāk - KL) 13.panta pirmās daļas 4.punktā un minētā panta pirmās daļas ģenerālklausulā noteikto aizliegumu pārkāpumu SIA „Buts” darbībā.

[2] Ar Padomes 2013.gada 18.janvāra lēmumu Nr.3 (protokols Nr.4., 2.§) (turpmāk - Lēmums) izbeigta lietas „Par Konkurences likuma 13.panta ģenerālklausulā un pirmās daļas 4.punktā noteikto aizliegumu pārkāpumiem SIA „Buts” darbībā” izpēti.

Lēmumā norādīti šādi apstākļi.

[2.1] SIA „Buts” ir lielākā tirgus daļa iepirkumu tirgū pēc saņemtā finansējuma un tas skaidrojams ar SIA „Buts” darbību plašā Latvijas teritorijā, esošajiem resursiem (laba materiāli tehniskā bāze), piedāvājot plaša spektra izglītības programmas. SIA „Buts” tirgus daļa ir samazinājusies 2010. un 2011.gadā, salīdzinot ar tirgus daļu 2009.gadā. Nodarbinātības valsts aģentūras (turpmāk - NVA) iepirkumu ietvaros tirgū ir liels skaits tirgus dalībnieku un nepastāv būtiskas barjeras uzsākt darbību izglītības pakalpojumu tirgū.

[2.2] Iepirkumos iepircēja vara pieder NVA, kura konkursa kārtībā izvēlas izglītības pakalpojumu sniedzējus pēc tās noteiktajiem kvalitatīvajiem kritērijiem un cenām. Nominēto tirgus dalībnieku rīcību tirgū būtiski ietekmē un nosaka iepirkumu noteikumi. Iepirkumos, kuros grupas komplektē NVA, noteiktas cenu minimālās un maksimālās robežas. Tādēļ tirgus dalībniekiem ir ierobežota iespēja izmantot tirgus varu.

[2.3] Kuponu maksimālās cenas noteiktas normatīvajā aktā. Kuponu iepirkumos izglītības pakalpojumu sniedzēji nav ieinteresēti samazināt pakalpojuma cenu zem maksimālās kuponu vērtības, ņemot vērā, ka apmācāmo pieprasījumu neietekmē pakalpojuma cena kuponu vērtības robežās, jo to apmaksā NVA. SIA „Buts” un citi tirgus dalībnieki pakalpojuma cenu, kas apmaksājama ar kuponu, nosaka tuvu kupona vērtībai. Apmācāmo pieprasījumu neietekmē pakalpojuma cena kuponu vērtības robežās, jo to apmaksā NVA, tad apmācāmie pakalpojumu izvēlas pēc pakalpojuma kvalitātes.

[2.4] SIA „Buts” nav regulāri un mērķtiecīgi apmācījis mazāku skaitu bezdarbnieku, nesedzot apmācību izmaksas. Tirgus dalībnieku, kas piedalās NVA rīkotajos iepirkumos, neto apgrozījumu pamatā veido no NVA saņemtais finansējums, jo tie galvenokārt darbojas profesionālās izglītības un tālākizglītības pakalpojumu NVA iepirkumu ietvaros tirgū. Nav konstatējami apstākļi, kas apliecinātu SIA „Buts” dominējošo stāvokli profesionālās izglītības un tālākizglītības pakalpojumu NV A iepirkumu ietvaros tirgū, kā arī profesionālās izglītības un tālākizglītības pakalpojumu komercgrupām tirgus ietvaros.

[2.5] KL 13.panta regulējumu piemēro gadījumos, kad konstatējams tirgus dalībnieka dominējošais stāvoklis. SIA „Buts” neatrodas dominējošā stāvoklī profesionālās izglītības un tālākizglītības pakalpojumu sniegšanas tirgū (NVA iepirkumu ietvaros), tādēļ tā darbības nav izvērtējamas atbilstoši KL 13.panta pirmās daļas ģenerālklausulai un 4.punktam.

[3] Par Lēmumu PITEC (turpmāk - pieteicēja) Administratīvajā apgabaltiesā iesniedza pieteikumu un lūdz Lēmumu atcelt.

Pieteikumā norādīti šādi argumenti.

[3.1] SIA „Buts” profesionālās izglītības jomā ir visvairāk akreditētu programmu un tas liecina par SIA „Buts” dominējošo stāvokli un SIA „Buts” sadarbību ar pasūtītāju. Padome nav atsevišķi vērtējusi cik tirgus dalībnieki var piedāvāt akreditētas profesionālās izglītības programmas. Licencētas programmas piedāvā ievērojami vairāk izglītības iestāžu, jo licencēšanas process neprasa ieguldīt tajā ievērojamus resursus.

[3.2] Padome nepamatoti kā konkrēto ģeogrāfisko tirgu ir definējusi Latvijas teritoriju, neņemot vērā, ka konkrētais tirgus ir pilsēta, kurā atrodas NVA filiāle, jo konkurences apstākļi katrā pilsētā būtiski atšķiras. Atsevišķi izdalāmi konkrētās preces tirgi NVA rīkoto iepirkumu ietvaros: 1) profesionālās izglītības pakalpojumu NVA iepirkumos tirgus; 2) tālākizglītības NV A iepirkumos tirgus; 3) mūžizglītības un neformālās izglītības NV A iepirkumos pakalpojumu tirgus.

[3.3] PITEC ilgstoši nevar iekļūt konkrētajā tirgū Talsu pilsētā, jo nav pieejamas atbilstošas telpas. Talsos SIA „Buts” darbojas kā vienīgais tirgus dalībnieks un līdzīga situācija ir vairākās citās pilsētās. Konkurences apstākļi šajās pilsētās ir pietiekami atšķirīgi, lai tās izdalītu kā atsevišķus ģeogrāfiskos tirgus. Vismaz 10 no 23 pilsētām, kurās ir NVA filiāles, SIA „Buts” atrodas dominējošā stāvoklī, kas robežojas ar monopolstāvokli.

[3.4] Padome nav vērtējusi pakalpojumu pieprasījuma aizstājamības faktoru, nav vērtējusi aptaujāto dalībnieku norādes uz SIA „Buts” tirgus varu, dominējošo stāvokli un to, ka tuvāko konkurentu tirgus daļas ir vairākkārt mazāka par SIA „Buts” tirgus daļu. Vērtējot tirgus koncentrācijas pakāpi, ir salīdzināti Herfindāla indeksi tikai par 2009.gadu un 2010.gadu.

[4] Padome paskaidrojumos tiesai atsaukusies un pamatojas uz Lēmumā minētajiem argumentiem un lūdz pieteikumu noraidīt.

[5] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāvis pieteikumu uzturēja, bet atbildētājas pārstāvis pieteikumu neatzina.

Motīvu daļa

[6] Pārbaudījusi pierādījumus un noklausījies administratīvā procesa dalībnieku paskaidrojumus, Administratīvā apgabaltiesa secina, ka pieteikums nav pamatots un tas ir noraidāms, pamatojoties uz šādiem apstākļiem,

[7] Lēmumā secināts, ka SIA „Buts” darbībā nav konstatējamas KL 13.panta ģenerālklausulas un pirmās daļas 4.punkta pārkāpuma pazīmes, līdz ar to minētā secinājuma pareizība ir izvērtējama izskatot administratīvo lietu.

[8] Saskaņā ar KL 13.panta pirmo daļu, jebkuram tirgus dalībniekam, kas atrodas dominējošā stāvoklī, ir aizliegts jebkādā veidā ļaunprātīgi to izmantot Latvijas teritorijā. Tas nozīmē, ka KL 13.panta regulējumu piemēro gadījumos, kad konstatējams tirgus dalībnieka dominējošais stāvoklis.

KL 13.panta ģenerālklausula ietver aizliegumu tirgus dalībniekam ienākumus no tirgus, kurā tas atrodas dominējošā stāvoklī, izmantot tirgū, kurā tas neatrodas dominējošā stāvoklī, tādā veidā šajā tirgū radot sev labvēlīgākus apstākļus, nekā konkurentiem.

Atbilstoši KL 13.panta pirmās daļas 4.punktā noteiktajam ir aizliegts tieši vai netieši uzspiest vai piemērot netaisnīgu pirkšanas vai pārdošanas cenu vai citus netaisnīgus tirdzniecības noteikumus.

Apgabaltiesa, novērtējusi lietas apstākļus atzīst par pamatotu Padomes secinājumu, ka, saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 3.,4. un 5.punktu, par konkrētās preces tirgu uzskatāmi:

1) profesionālās izglītības un tālākizglītības pakalpojumu NVA iepirkumu ietvaros tirgus;

2) profesionālās izglītības un tālākizglītības pakalpojumu komercgrupu ietvaros tirgus.

Līdz ar to secināms, ka Padome atbilstoši lietas faktiskajiem apstākļiem pareizi piemērojusi norādītās materiālo tiesību normas un pamatoti atzinusi, ka par konkrēto ģeogrāfisko tirgu uzskatāma Latvijas Republikas ģeogrāfiskā teritorija.

Par konkrēto tirgu izpētes lietas ietvaros iestāde pamatoti atzinusi profesionālās izglītības un tālākizglītības pakalpojumu tirgu (NVA iepirkumu ietvaros) Latvijas Republikas teritorijā, kā arī profesionālās izglītības un tālākizglītības pakalpojumu komercgrupu ietvaros tirgu Latvijas Republikas teritorijā.

Iepriekš minētie tiesas secinājumi dod pamatu atzīt par nepamatotu pieteicējas apgalvojumu, ka konkrētais tirgus ir pilsēta, kurā atrodas NVA filiāle.

[9] Atbilstoši KL 1.panta 1.punktam dominējošais stāvoklis ir tirgus dalībnieka vai vairāku tirgus dalībnieku ekonomisks saimnieciskais stāvoklis konkrētajā tirgū, ja šis dalībnieks vai šie dalībnieki spēj ievērojami kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci jebkurā konkrētajā tirgū pietiekami ilgā

laika posmā, darbojoties pilnīgi vai daļēji neatkarīgi no konkurentiem, klientiem, piegādātājiem vai patērētājiem.

Apgabaltiesa norāda, ka dominējošā stāvokļa pastāvēšana konkrētā tirgū parasti ir secināma no kvantitatīvu, kvalitatīvu faktoru kopuma un daži no tiem ir nozīmīgāki nekā citi. Šie faktori ir atkarīgi no tirgus dabas un struktūras tirgus barjerām, tirgus dalībnieka vietas tirgū, tirgus dalībnieka raksturojuma un konkurentu darbības.

No lietas materiāliem izriet, ka SIA „Buts” tirgus daļa profesionālās izglītības un tālākizglītības pakalpojumu NVA iepirkumu ietvaros tirgū 2008.gadā bija 22 %, 2009.gadā palielinoties līdz 34,6 %, bet 2010., 2011.gadā samazinoties līdz 29 %. Savukārt pieteicējas tirgus daļa konkrētajā tirgū šajā periodā bijusi 8 - 9 %, bet nākamo lielāko izglītības iestāžu tirgus daļas konkrētajā tirgū šajā laika periodā nepārsniedz 4 - 6 %.

Apgabaltiesa atbilstoši iepriekš minētajam par pamatotu atzīst Lēmumā norādīto secinājumu, ka SIA „Buts” tirgus daļa laika periodā no 2008.gada līdz 2011.gadam bijusi mainīga.

Iestāde lietas izpētes laikā ir nodibinājusi apstākli, ka NVA konkursa kārtībā izvēlas izglītības pakalpojumu sniedzējus pēc tās noteiktajiem kvalitatīvajiem kritērijiem un cenām, tādējādi NVA iepirkumos ir galvenais noteicējs. Iepirkumos, kuros grupas komplektē NVA, noteiktas cenu maksimālās un minimālās robežas.

Līdz ar to secināms, ka tirgus dalībniekiem ir ierobežota iespēja izmantot tirgus varu, tai skaitā, īstenot pārmērīgi zemas cenas stratēģiju ar mērķi izspiest konkurentus.

Lēmumā pamatoti atzīts, ka izglītības programmu nosacījumi visām izglītības iestādēm ir vienoti, un ikvienai izglītības iestādei, ņemot vērā informāciju par situāciju darba tirgū, kā arī NVA rīkotajos iepirkumu konkursos ietverto prasījumu pēc konkrēta aroda apmācībām, ir vienlīdzīgas iespējas izvērtēt konkrētu programmu akreditācijas nepieciešamību, lai piedalītos NVA izsludinātajos konkursos.

Tādējādi, lai darbotos NVA iepirkumu tirgū, jādarbojas arī tirgū ārpus iepirkumiem. Turklāt jāņem vērā, ka NVA izsludinātajos iepirkumu konkursos piedalījušās un par uzvarētājām atzītas vairāk kā 100 izglītības iestādes, piedāvājot licencētas un akreditētas izglītības programmas.

Šāds izglītības iestāžu skaits ir būtisks un apliecina, ka izglītības iestādes normatīvajā regulējumā noteiktās barjeras ir pārvaramas, lai arī pastāv zināmas barjeras jaunu izglītības programmu licencēšanā un akreditācijā.

Padome pamatoti atzinusi, ka apmācāmo pieprasījumu neietekmē pakalpojuma cena kuponu vērtības robežās, jo to apmaksā NV A. Līdz ar to

pakalpojumus apmācāmie izvēlas, ņemot vērā pakalpojuma kvalitātes, un pakalpojuma izvēli neietekmē tā cena. Tāpat lietas izpētes laikā iestāde pamatoti nav konstatējusi būtiskas barjeras, kas ierobežotu apmācību nodrošināšanu visā Latvijas Republikas teritorijā.

Ievērojot norādīto, secināms, ka nav konstatējamas būtiskas barjeras, kas ierobežotu citu tirgus dalībnieku spēju konkurēt ar SIA „Buts” un iestāde pamatoti nav konstatējusi SIA „Buts” dominējošo stāvokli konkrētajos tirgos.

Vērtējot ziņas par pieteicējas iespējām turpināt darboties un paplašināt darbību attiecīgajos tirgos, iestāde ir izvērtējusi SIA „Buts” tirgus datu attiecīgajos laika periodos. Tirgus dalībniekiem, tostarp arī pieteicējai nav objektīvu šķēršļu piedāvāt tirgū dažādas izglītības programmas.

Pieteicēja īpaši uzvērusi uz grūtībām veikt apmācību Talsu pilsētā, taču tiesa, izvērtējot lietas materiālus, norāda, ka pieteicējai Talsos nebija radīti šķēršļi tieši saistībā ar tās nolūku izīrēt Talsos telpas mācību procesa nodrošināšanai.

Padome Lēmumā pamatoti nav vērtējusi apstākļus, kas saistīti ar SIA „Buts” atrašanos vienā ēkā ar valsts pārvaldes iestādi NVA, jo, kā tiesa jau norādījusi iepriekš, tad nav konstatēti apstākļi, kas liegtu pieteicējai izīrēt telpas Talsos apmācības procesa nodrošināšanai. Sniedzot izglītības pakalpojumu, nav būtiski, kādas mērķgrupas ir paredzēts apmācīt, bet gan izglītības programma, ko izsludinātā konkursa ietvaros pieprasa NV A. Izglītības iestādes var sniegt pakalpojumu jebkurai mērķgrupai, tādēļ izdalīt pakalpojumus pēc mērķgrupām nav pamatoti.

[10] Apgabaltiesas ieskatā Padome ir pārbaudījusi visus lietā būtiskos apstākļus un izvērtējusi pieteicējas argumentus no tiesību viedokļa,

Ņemot vērā minēto, apgabaltiesa atzīst, ka Padome Lēmumu ir pieņēmusi savas kompetences ietvaros un tas ir tiesisks un pamatots, tā atcelšanai nav pamata.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu,
Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt SIA „Profesionālās izglītības, tālākizglītības un eksaminācijas centrs” pieteikumu par Konkurences padomes 2013.gada 18.janvāra lēmuma Nr.3 atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs (personiskais paraksts) M.Vīgants

Tiesnese (personiskais paraksts) Dz.Amerika

Tiesnese (personiskais paraksts) I.Kaļiņina

NORAKSTS PAREIZS

Administratīvās apgabaltiesas tiesnesis

Rīgā 2014.gada 10.aprīlī

M.Vīgants